

FORM, MATERIALER OG FARVER

– LANDBRUGSBYGGERI

Når man køre gennem det danske landskab, ser man mange fritliggende gårde som blev anlagt og bygget for mere end 100 år siden. Normalt er der ikke tvivl om hvad der henholdsvis er stuehus og lade, men de to øvrige længer, som er med til at indramme gårdspladsen, var ikke så nem at aflæse hvilke funktioner de repræsenterer. Der kunne både være tale om længer til opstaldning af køer, heste, høns eller svin.

Det typiske byggemateriale bestod af teglsten, blank fuget mur eller kalket, det man staldmæssigt kan kalde tunge og lukkede bygninger.

Typisk Vendsysselgård, med kalkede vægge og gul trempel. Foto: VfL

Større hovedgård på Mors, med nyere produktionsanlæg. Foto: VfL

Typisk gård i Østjylland, med blank fuget røde mursten. Foto: VfL

Nye tekniske og formgivningsmæssige muligheder

I dag er de byggetekniske muligheder, variationen og mængden af byggematerialer nærmest uendelig. Håndværket, ligesom byggemetoderne har udviklet sig med stor hast og mulighederne synes udtømmelige. Landbrugets produktionsbygninger og - anlæg bliver stadig større, derfor er det vigtigt at landmænd, planlæggere og bygningsrådgivere i fællesskab viser ansvarlighed i forbindelse med formgivning, materialevalg, funktionalitet og farvevalg af bygningsanlæg, som tilpasses landskabet.

Lukkethed

I dag er svine- og fjerkræstalde langt overvejende lukkede bygninger, dog med den forskel af svinestalde er forsynet med vinduer / naturligt lys, hvorimod kyllingestalde er uden vinduer.

Både staldanlæg til konventionel produktion af svin og fjerkræ, er og forbliver i den nærmeste fremtid lukkede. Der er flere årsager, men de vigtigste er smittebeskyttelse og luftrensning for bl.a. ammoniak og dermed til dels lugt.

Tunge vægelementer også i gavltrekanter og let mellembygning. Gennemfarvede sandwich vægelementer. Foto: VfL

Speciel designet luftindtag af perforeret rustfri stålplade, et element som danner overgangen mellem væg og tag. Foto: VfL

Tunge sandwich vægelementer med hvid marmorskærver. Bemærk ovenlysbåndet på tværs af tagfladen, som giver et naturligt lys ned i staldafsnit. Foto: VfL

Åbenhed

Siden 1990-erne er kvægstaldene blevet mere og mere åbne, både i siderne med åbenmaskede rullegardiner og gavle med "åbne" beklædninger af træ eller stål. Rullegardinerne bruges alene som luftbryder ved kraftig vind og snefygning, ellers er de sammenrullede i størstedelen af året.

*Interiør fra åben løsdriftstald, en kombination både med naturligt lys og ventilation i facader, gavle og bredt rytterlys.
Foto: VfL*

*Kvægstaldens gavlparti med specialdesignede stålprofiler, som holder regn ude og tillader luft at komme ind uden træk.
Foto: VfL*

Kvægstalden har en tagbeklædning med sandwich stålpaneler. Et stålpanel som er opbygget med en stålplade på hver side af en isolering. Et design som har en rolig fremtoning udvendig, og en lys og "glat" overflade indvendig. Isoleringen er med til at undgå kondens og solens varmeindstråling minimeres.

Det beskrevne projekt, er et resultat i forbindelse med Realdanias kampagne "Fremtidens Landbrugsbyggeri". Form og farvevalg indgår fint i det storbakkede morænelandskab, et vanskeligt sted at bygge. Foto: VfL

Tyndpladekonstruktion

I forbindelse med planlægningen af en korn- og frølade, er formgivningen og bygningsgeometrien blevet til i et samspil mellem funktionalitet og konstruktiv optimering vedrørende stabilitet og materialeforbrug.

Projektet er et resultat i forbindelse med Realdanias kampagne "Fremtidens Landbrugsbyggeri".

Den realiserede korn- og frølade, som form- og farvemæssigt knytter sig fint til landskabet med eksisterende beplantning og til himlen
Foto: VfL

Konstruktionen med de "skæve ben", færdiggøres på fabrik.
Foto: VfL

Bygningsgeometrien med de skrå sider, spare 20 % på materialeforbruget.
Foto: VfL

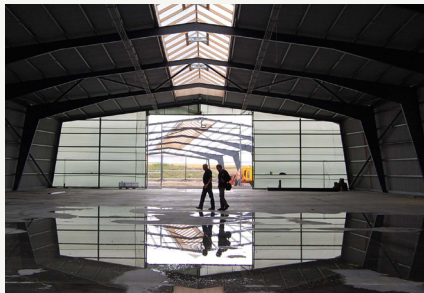
Detaljeringen rundt om hjørnesamlinger skal generelt designes og konstrueres langt bedre sammen med fabrikanterne fremadrettet. Foto: VfL

Lette transparente materialer og former

Transparente byggeplader eller som sejlduge kan evt. få større anvendelse i fremtidens stalde til kvæg, får, geder og mink, men også til nedenstående lade.

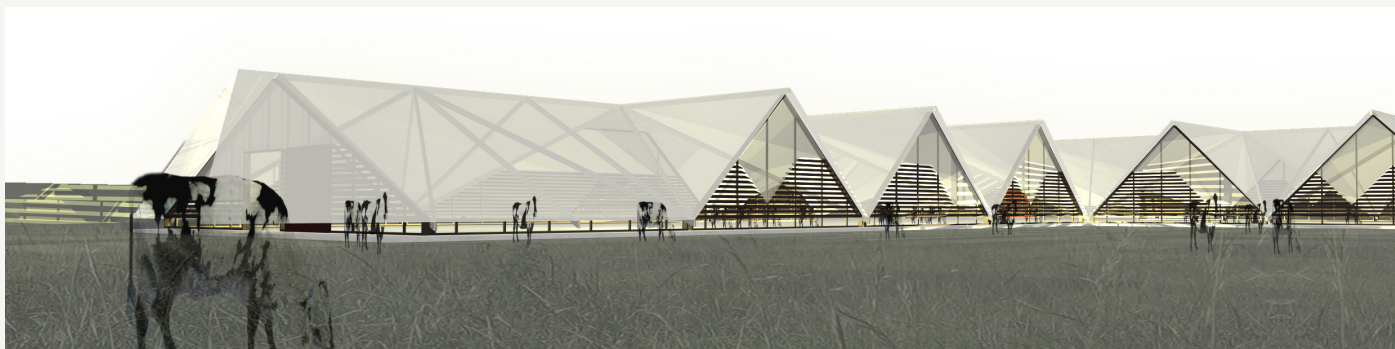
Eksempel på byggeplader af polykarbonat med varmeisolerende luftkanaler.
Foto: VfL

De transparente byggeplader er anvendt i gavlen af ladebygningen, og giver et meget flot lys ind i bygningen. Foto: VfL

De transparente byggeplader, ses her udefra og indgår fint i kombination med de øvrige materialer i ladebygningen.
Foto: VfL

Et skitseforslag til en malkekvægstald, men lette bærende konstruktioner og transparent teltdug.

Visualisering: www.fremtidensgaarde.dk

Ved anvendelse af teltduge, skal der foretages et stykke udviklingsarbejde, med fokus på staldklimaets påvirkninger indefra, og den konstruktive styrke med hensyn til vind, regn og sne. Algedannelser og fjernelse af disse, skal også indgå i drifts- og vedligeholdelsesproceduren af denne form for klimaskærm.

Eksempel på teltdug set indefra. Foto: Vfl

Udvikling af beslag til forankring af teltkonstruktionen. Foto: Vfl

Fundamentsklodser skal konstrueres og designs målrettet staldbyggeri. Foto: Vfl

Opsummering

Som det var tidligere, hvor man umiddelbart ikke på afstand kunne aflæse staldbygningens funktion, kan man i dag tydeligere se forskellen på eksempelvis kvæg- og svinestalde.

Valget af byggematerialer her og nu giver langt flere muligheder end tidligere, men bør vælges med omtanke. Pris, holdbarhed, farver, overflader, patinering og karakter er væsentlige parametre, som får afgørende betydning i valget og for det endelige resultat.

Valget af farver og overflader / tekstur er særdeles vigtig med de store bygninger og anlæg placeret i det åbne land. Man skal i denne forbindelse planlægge og designe efter landskabets og årstidernes dynamiske farveskift, som konstant ændres af det vekslende vejr og lysets karakter. Blanke, glatte og våde overflader reflekterer ofte lyset i en sådan grad og med så stærke blændinger, at et bygningsværk ind imellem ændrer fuldstændig karakter.

I princippet kan enhver farve vælges, men set i danske sammenhænge bør man afstå fra anvendelsen af de stærke kulører med et højt glanstal og blanke overflader. Begræns valgene til fortrinsvis at ligge indenfor jordfarverne dvs. i farvespektret mellem de varme kulører eller alternativt i de mørkegrå til de gråhvide nuancer.